

retorike. Kako je nastavljao školovanje, tako je njegova teološka misao dobivala nove poticaje i od drugih.

Izrazito bogat popis literature pružen na kraju knjige, uz brojne korištene izvore, dokazuje da je autor nastojao bogato potkrijepiti svaku pojednostavljenu tematiku, čineći ovo djelo nezaobilaznim stručnim štivom za sve istraživače života i djela Matije Vlačića Ilirika, jednoga od najpoznatijih protestantskih teologa uopće.

Luka Tidić

Pavle Merkù, *Nomi di persone e luoghi nei registri medioevali del Capitolo di San Giusto in Trieste*, Fonti e studi per la storia della Venezia Giulia, vol. XV, Trieste: Deputazione di Storia Patria per la Venezia Giulia, 2013., 543 str.

S obzirom na tužnu vijest da je Pavle Merkù preminuo u listopadu 2014. u 88. godini života, knjiga *Nomi di persone e luoghi nei registri medioevali del Capitolo di San Giusto in Trieste (Imena ljudi i mjesta u srednjovjekovnim registrima Kaptola sv. Justa u Trstu)*, objavljena u siječnju 2013., posljednje je tiskano monografsko ostvarenje proizišlo iz znalačkoga pera toga znamenitoga slovenskoga akademika, ne samo plodnoga lingvиста, dijalektologa i onomastičara, nego i vrsnoga skladatelja, etnomuzikologa i glazbenoga pedagoga. Merkù je knjigu posvetio dugogodišnjem učitelju i prijatelju, monsinjoru Luigiju Parentinu, nekadašnjem ravnatelju Kaptolskoga arhiva sv. Justa u Trstu.

U tom vrlo vrijednom i opsežnom izdanju od ukupno 543 stranice popisani su onimi iz sedam srednjovjekovnih registara tršćanskoga Kaptolskog arhiva. Popisani se registri odnose na 14. stoljeće (točnije, na razdoblje od 1307. do 1406.), „stoljeće koje je najbogatije svjedočanstvima svake vrste o stanovnicima grada u kasnom srednjem vijeku“, kako u predgovoru ističe sam Merkù. Navedeni registri nude popise pokopanih na grobljima katedrale sv. Justa i crkvama koje su izravno ovisile o katedrali. Uz Kaptolski arhiv, Merkù je istražio i gradivo arhiva Ecclesia Sanctorum Martyrum, koje se čuva u Državnom arhivu u Trstu, gdje su očuvani mnogi ugovori o iznajmljivanju zemljišta u Trstu ili njegovoj najbližoj okolici.

Merkù je četrdeset godina marljivo prikupljao i sređivao arhivski materijal te je, uočivši mnoge propuste u proučavanju dotadašnjega onomastičkog korpusa, kao i manjak prikladne metodologije (čak i u radu priznatih imena kao što je, primjerice, Graziadio Isaia Ascoli) pri njegovoj obradi, u suradnji s eminentnim talijanskim onomastičarom Emidijom de Feliceom odlučio u svom radu primijeniti istraživačku metodologiju koja više odgovara onomastici, a manje etimologiji. Primjenjujući De Feliceovu metodu uspio je razjasniti i opisati podrijetlo mnogih imena koja su zabilježena na tršćanskom području, koje je već u kasnom srednjem vijeku bilo višejezično.

Nakon uvodnoga dijela („Introduzione“, 6-8), u kojem autor objašnjava ciljeve i metodologiju istraživanja i pisanja rada, slijedi detaljan arhivistički popis registara Kaptolskoga arhiva („I registri dell’Archivio Capitolare“, 9-17).

Glavni dio knjige čini „Repertorij“ („Repertorio“, 19-538). Taj je dio podijeljen na poglavlja „Osobna imena“ („Nomi personali“, 21-356), „Nadimci“ („Soprannomi“, 357-388), „Prezimana“ („Cognomi“, 389-448), „Etnička imena“ („Nomi etnici“, 449-452), „Imena zanimanja, položaja i službe, socijalnoga statusa“ („Nomi di mestiere, carica e funzione, condizione sociale“, 453-476), „Toponimi“ („Toponimi“, 477-534) i „Neklasificirana imena“ („Nomi non classificati“, 535-537).

Najveći se dio popisanoga repertorija, čak 335 stranica, odnosi na osobna imena. Pri njihovom je navođenju Merkù osobito vodio računa o tome da uza svako ime navede i njegove grafemske inačice potvrđene u korpusu, čime čitatelj dobiva uistinu zaokružen uvid u tadašnje antroponimske oblike tršćanskoga područja. Radi lakšega snalaženja u popisu autor je pri navođenju svakoga imena napravio trostruku numeraciju: redosljed, brojnost te, ako se radi o jedinstvenom imenu u popisu, jedinstvenost imena (*unicità individuale*), citirajući pritom i rečenicu iz izvora (primjerice, uz osobno ime *Flora, Floura* stoji *Mingolus Burlo vir Flore*). Cjelokupan sakupljeni korpus čini 1092 popisana osobna imena, 187 nadimaka, 210 prezimana, 4 etnika, 113 zanimanja, 235 toponima te 17 neklasificiranih imena, što daje impresivnu brojku od ukupno 1756 popisanih onima.

Knjiga završava popisom literature, kako sekundarne tako i one opće („Bibliografia“, 538-540).

Merkùova knjiga *Nomi di persone e luoghi nei registri medioevali del Capitolo di San Giusto in Trieste* predstavlja izuzetno vrijedno, prijeko svega

onomastičko djelo jer je dragocjen izvor brojnih (većinom dosad nezabilježnih i rijetkih) onomastičkih podataka potrebnih za kvalitetnije proučavanje, a samim time i bolje razumijevanje lokalne povijesti Tržaštine, ali i šire. Velika je vrijednost Merkušove knjige i u tome što je njezinim izdavanjem i objavljivanjem, kako znanstveno-stručnim krugovima tako i širem čitateljstvu, predstavljen dio iznimno bogate arhivske baštine tršćanskoga Kaptola.

Maja Cerić

Vlasta Zajec, *Studije o drvenim oltarima i skulpturi 17. stoljeća u Istri*, Zagreb: Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske, 2014., 295 str.

U nakladi Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske krajem 2014. objavljena je knjiga Vlaste Zajec *Studije o drvenim oltarima i skulpturi 17. stoljeća u Istri*. Sabrane su studije rezultat mnogobrojnih i dugogodišnjih istraživanja teme, prvenstveno publiciranih u formi autoričina magistarskoga rada (1994.) i doktorske disertacije (2001.) (6) te konačno kao knjiga za čije su stvaranje zahvale upućene brojnim suradnicima (6-7).

Sastav knjige moguće je podijeliti na devet poglavlja koje čini „Uvod“ (8-61), s navedenim općim karakteristikama vremena, prostora te prezentiranih umjetničkih djela, te osam poglavlja sa specifičnim primjerima oltaristike i kiparstva Istre 17. stoljeća. Zasebno su navedeni popis literature te kazala imena mjesta i osoba, kao i sažeci na stranim jezicima.

Uvodni dio knjige podijeljen je u tri kraća poglavlja važna za razumijevanje tematike. Prvi dio („Povijesne okolnosti i naručitelji“) donosi odrednice istarske povijesti i života 17. stoljeća. Produkcija bilo kojega umjetničkoga trenutka ili razdoblja pod značajnim je utjecajem okolinskih uvjeta – povijesnih, društvenih, ekonomskih, socijalnih, a općepoznata povijesna činjenica koja je obilježila istarsku povijest od 15. do kraja 18. stoljeća je podjela teritorija između Venecije i Austrije, uza što autorica napominje i važnost podjele istarskoga teritorija na šest biskupija (25). Navedene su okolnosti utjecale na sve aspekte umjetničke produkcije – od stilskih karakteristika do naručitelja (24-26). Tema naručitelja izravno se vezuje za povijesne okolnosti Istre u 17. stoljeću pa kao takva čini zaseban dio unutar toga poglavlja. Najvjerniji su podaci o naručiteljima zapisani